

skledo samo ledu ali snega, kar dokazuje, da hlad ne prihaja jedino od ledu ali snega. Podoben umeten hlad dobimo tudi brez ledu. Če zmešamo 5 delov salmijaka, 5 delov solitra, 8 delov žveplenokislega natrona in 10 delov vode, pade gorkota za 28°. Blizu tak hlad dobimo, ako zmešamo 1 del solitrovokislega amonjaka, 1 del sode in 1 del vode. Omenjeni dve mrzlotni mesi ne škodujeta kovinskim posodam. Znaten hlad pa dobimo, ako zmešamo 8 delov soliternokislega natrona, 3 dele solne kisline in 2 dela vode, ali pa 3 dele žveplenokislega natrona in 2 dela zredčene solitrne kisline. Te dve zmesi se pa dosti ne rabita, ker razjedata kovinske posode.

Veliko zdatnejši mraz pa dobimo, ako sneg ali stolčeni led pomešamo z nekaterimi snovmi. Če ga pomešamo s klorovim kalijem ali pa pepeliko, poniža se gorkota za celih 46° pod ničlo.

Umljivo je, da potem s takim umetnim mrazom lahko napravimo mnogo več ledu, nego smo poprej porabili ledu ali snega. Pa še več drugih načinov pripravljanja umetnega hladu pozna znanost in tehnika.

Ker se je v tem času pripetila nesreča na Češkem, naj omenimo, da v nekaterih krajih podobne nesreče odvrčajo z umetnim ohlajenjem. Ko tekoči pesek ohlade, potem se neha premikanje in potem pa lahko vse store, da se nadaljna nesreča prepreči. V Mostu pa menda niso imeli pri rokah potrebnih priprav in nesreča je tako naglo nastopila, da nanjo niso bili pripravljeni.

Obrtnijske raznoterosti.

Kotranov plesk za strehe obstoji iz kotrana, kateri se je očistil lahko unetljivih in zgostil s primešanjem smolnokisle ilovice. Kotran se v velikem kotlu kuha in meša, da uidejo unetljiva olja. Temu kotranu se pa prideva smolnokisle ilovice, narejene iz ilovice in smolnokislega natrona, dokler se vse dosti ne zgosti. Tako dobljeni strešni plesk se dene v sode in je dober za porabo.

Električni tramvaji so mej drugim tudi važni v zdravstvenem oziru. Tlaki se za take tramvaje pokrijejo z granitom, kar pospešuje čistost ulic, in tudi to, ker se odpravijo konji pri tramvaji, je čistoti le v korist. V taci vagonih na električnih tramvajih se tudi manj trese.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

je bil minoli četrtek v mestni dvorani. Zbralo se je bilo kakih sto članov. Predsednik ces. svet. Murnik je s primernim nagovorom začel zborovanje in predstavil vladnega zastopnika markiza Gozzanija in izrekel zahvalo vladi za zdatno podporo. Prosil je navzočega deželnega glavarja naj podpira družbo. Omenjal je smrti nadvojvoda Viljema in Albrehta, katerih je zlasti poslednji bil velik pospeševatelj kmetijstva. Smrt je pobrala zaslužnega člana župnika Mesarja. V znak sožalja ustanejo člani s sedežev. Predsednik

je omenjal potres, obisk cesarjev, kateremu gre hvala za državno podporo. Obžaloval je odstop poljedelskega ministra grofa Falkenhayna, katerega ohrani kranjska dežela v najboljšem spominu in izrazil nado, da bode naslednik njegov družbi ravno tako naklonjen. Ko je omenjal še, da se na Dolenjskem skuša uvesti pridelovanje sladorne pese je končal s slavo klicem prvemu pospeševalcu kmetijstva cesarju.

Ravnatelj Pirc je potem poročal o delovanju družbe v minolem letu.

Leta 1894. je družbi pristopilo 361 novih pravih udov, tako da je imela konci tega leta 18 častnih, 9 dopisujočih in 2963 pravih udov.

Vseh podružnic je bilo leta 1894. 69. Na novo so se tega leta ustanovile podružnice v Kranji, v Šenčurji pri Kranji, v Kokri, v Srednji Vasi v Bohinji, v Loškem Potoku in v Št. Petru na Krasu. V začetku l. 1895. so se na novo ustavile podružnice v Gorjah, v Predosljah pri Kranji, v Košani, v Studenem, v Velikih Lašičah in v Vinici, tako da je bilo ob spisovanji tega poročila uže 76 podružnic, katere so imele nad 3000 udov. Umrlo je 1894. leta 22 udov.

Tekoča družbena opravila je opravljalo tajništvo dogovorno s predsedstvom ter jih je reševalo po sklepih glavnega odbora.

Glavni odbor je imel leta 1894. šest sej, med temi dve v pomnoženem odboru.

K sejam odbora za podpore sta bila povabljeni zastopnika vis. c. kr. deželne vlade in vis. deželnega odbora.

Dne 29. novembra 1894. leta je bil v Trebnjem izreden družben občni zbor, kateri je sklepal o potrebnih korakih, da bi se na Dolenjskem začela pridelovati sladkorna pesa. Tudi te sklepe je glavni odbor rešil vse.

Družbeno podkovsko šolo je prvi polletni tečaj obiskovalo 10 učencev, katerih eden je ostal celo leto v šoli. Vsi učenci so imeli podpore, nekteri državne, nekteri deželne in kranjske hranilnice in eden od dež. odbora goriškega, ter so tečaj dovršili z dobrim uspehom. — Učili so se tudi ogledovanja mesa. Štirje učenci so dobili red „prav dobro“, ostali „dobro“.

Drugi polletni tečaj je obiskovalo 9 učencev. Dva sta ostala v šoli celo leto ter sta naredila izpit še le koncem prvega tečaja 1895. leta. Sedem učencev je imelo državne podpore, dva sta se šolala ob svojih troških. Sedem učencev je tečaj dovršilo; trije so dobili red „prav dobro“, štirje „dobro“. Isto tako so vsi z dobrim uspehom naredili izpit iz ogledovanja mesa.

Učil je bilo na zavodu vedno dosti, kajti leta 1894. se je v družbeni podkovski šoli podkovalo nad 1000 konj. V ogledovanju mesa so se učenci vadili v mestni klavnici.

Starejših kovačev, ki niso hodili v šolo, oglasilo se je leta 1894. za skušnjo 34. Večina njih je bila s Kranjskega, nekateri s Štajarskega in s Primorskega.

Gospodarstvo v družbeni drevesnici je ostalo tako, kakeršno je bilo prejšnja leta. Spomladi l. 1894. so pod navadnimi pogoji oddali kakih 14 000 visokodebelnih drevesec.

Ker družbena drevesnica nikakor ne zadostuje, da bi se moglo ustrezati zahtevam družabnikov, vzel je glavni odbor zopet kaka 2 orala zemljišča v bližini v zakup, da bo moči vzgajati več drevja.

Oddelke, kjer izkopljejo drevje, obdelajo, kakor je treba za nov nasad, ter jih porabijo za poskuse, kolikor dopušča gospodarstveni načrt. Poskušali so nekatere vrste žit in pa mnoge novejšje krompirjeve vrste.

Na uzornem dvorci na Viči, vzetem v zakup se je l. 1894. gospodarilo strogo po gospodarstvenem načrtu, ter je bil uspeh vsled ugodnih razmer boljši nego je bil proračunjen. Ker je družba prevzela njive in travnike v slabem stanju, smatrala je to leto za prvo gospodarsko nalogo njih zboljšanje. Nad 10 oralov obsežni travnik so spomladi prebranalili ter izdatno pognojili s kajnitom in Tomasovo žlindro. Pri delek na tem travniku je bil l. 1894. skoraj še enkrat tolik, kakor l. 1893.

8 izvernih švickih bikov, katere je družba kupila l. 1893., prodala je l. 1894. za plemo, meseca junija pa je postavila v hlev 9 simentalških bikov. Vsa plemena živina se je izborno sponašala ter celo leto pri nji ni bilo nikake nesreče. Na Gorenjskem kupljeni kobili sta izborni delavki. Ena se je tudi ožrebila in so žrebe jeseni prodali za ugodno ceno.

Ribje vališče na Studenci so zboljšali; napravili so vodovod, ki preskrbuje vališče z zadostno vodo tudi tedaj, če je v ribniku vode le malo. Naredili so tudi cedilo s prostornino 8 m³, ki čisti vodo za vališče. Sploh je vse vališče tako vrejeno, da se lahko na enkrat izvali 150.000 ribic.

Družbeni list je „Kmetovalec“, ki se tiska v 4000 izvodih.

Kmetijsko rastlinstvo je glavni odbor pospeševal s tem, da je udom naročal dobrega semena, v prvi vrsti ruskega lanenega semena, predenice čistega detelnega semena, raznih žit in krompirja. Pri tem je imel glavni odbor 17.159 gld. 51 kr. denarnega prometa.

Umetnih gnojil, katerih naročitev družba posreduje, porabilo se je l. 1894. zopet več. Ob tej priliki ne smemo zamolčati veselega dejstva, da so si tudi mali posestniki zelo naročali umetna gnojila. Vidi se, da je družbena namera, kmetovalcem posredovati nakup umetnih gnojil, imela veselih uspehov, ter je upanje opravičeno, da se bo prihodnja leta čim dalje bolj povpraševalo po umetnih gnojilih.

Ker je visoko c. kr. kmetijsko ministerstvo obljubilo podporo za povzdigo planinstva, začelo se je delovati na to, da se bo postopalo po dobro premišljenem načrtu. Namerava se pridelovati več krme,

zboljševati in gnojiti planinski svet, pred vsem pa napraviti uzorno in poskusno planino.

Vinarstvo je družba pospeševala s tem, da je posredovala dobavo zanesljivo dobre in cene modre galice. Naročila je je 70.000 kg ter jo je oddala po nižani ceni. Na prošnjo glavnega odbora je visoki deželni odbor plačal voznino od Ljubljane do podružnic, tako da so vinščaki prav po ceni dobili zanesljivo dobro modro galico. Po nižani ceni je družba oddajala tudi trtne škropilnice, nekaj pa jih je tudi podarila. — Glede pospeševanja vinarstva je omeniti tudi nastavljenje deželnega potovalnega učitelja za vinarstvo, kateri složno deluje z družbo ter posebno s podružnicami, kar bo brez dvoma imelo najboljše uspehe. — Družba je več podružnicam izprosila državne, oziroma deželne podpore za njih ameriške trtnice in poskusne vinograde. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Gnojenje drevesom. Če drevesa slabo rastejo, je jim dobro gnojiti s čilskim solitrom.

Pod lepe kumare položi kosce stekla ali kamnite ploče, da ne bodo gnile.

Gnojnica za zelje. Jako dobro je, ako po leti in jeseni zelju prilivamo Kdor ima gnojnico, ne zamudi prilivati.

Okopavanje na vrtu je jako dobro, če se vrši ob suhem vremenu. Razrahljana zemlja ostane v globini vlažnejša in hladnejša, nego nezrahljana.

Siratka za teleta. Sveža siratka je jako dobra za odstavljena teleta, če se jej daje z ovsom ali pa otrobami. Dosti redilnih snovij siratka nima v sebi, a pospešuje prebavljanje. Kislo sirotko dajati teletom se pa ne more priporočati.

Mleko po sesanji. Mleko, ki se pomolže, ko se je tele že nasesalo, je slabo. Ravno tako imajo krave slabše mleko, kadar se gonijo.

Varstvo proti muham. Nekateri trdijo, da ne nadlegujejo živine muhe, ako se namaže z mažo, ki se naredi iz 1½ dela antinonina in 100 delov svinjske masti ali vazeline. Antinonin in vazelina dobita se po prodajalnicah.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

X.

(Dalje.)

Slovstvena, glasbena, pevška, bralna in druga društva in klubi so jako mnogobrojni in raznovrstni. V vsakem mestecu, naj ima še tako malo prebivalcev, je nekaj taci družtev; v gosto naseljenih poljedelskih pokrajinah vsak prebivalec pripada dvema ali trem. Najglavnejše je društvo „Chautauqua Literary and Scientific Circle“, katero ima kaci petdeset podružnic v raznih državah, in nad pol milijona pravi članov. Njega namen je razširjati veselje do čitanja in izučevanja prirode, znanosti in umetnosti v zvezi s poukom za navadno življenje. To društvo daje ljudem, ki so že končali šole, priliko

za fineje barve pa belo lojevo milo. S posebnim vobličem se poprej razreže na tenke kose, in dobro presuši.

Dobro je, če se lanenemu olju, ko se malo ogreje pridene male indige ali pariškega modrila. S tem dobi firnež lep ton. (Konec sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Poraba zemeljske gorkote. Ker bode v teku časa pošlo skladišče premoga, je Francoz Berhelot predlagal, da bi porabili zemljino gorkoto za obrtne namene. Novejša inženerska vednost že daje sredstva, s katero bi se dalo izvrtati luknje po 3000 metrov globoko. V globočini ima voda ali para že 160—200° C gorkote, torej bi lahko gnalo stroje. Taki vir gorkote je mogoče odpreti povsod. Po našem mnenju bode pač minolo še precej časa, predno se bode to praktično izvajalo.

Nadomestek za gutoperčo dobimo, ako 10 delov parafina in 1 del katrana vkupe stopimo pri gorkoti 120° C. in tako dolgo kuhamo to zmes, da postane popolnoma jednkomerna.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Dalje.)

Sadjarstvo je družba podpirala na ta način, da je oddala več tisoč sadnih dreves. Izven tega pa je družba sodelovala pri ustanovitvi zadružnih naprav za koristno porabljenje sadja. Dve taki napravi se bodeta otvorili l. 1895. V obeh se bodeta postavili francoski sadni sušilnici sestava „Cazvillovega“. Eno sušilnico je družba dobila že lansko jesen. Več podružničnih drevesnic so pregledali družbeni organi, in družba je drevesnicam izprosila izdatne državne in deželne podpore.

Govedorejo je družba pospeševala s tem, da je oddajala čistokrvne bike plemenjake ter prirejala premovanja. Z državno podporo je družba leta 1894. nakupila 8 čistokrvnih bikov plemenjakov beljanske in 8 švicke pasme ter jih je oddala živinorejcem za polovico kupne cene. Za leto 1895. je družba kupila 9 bikov simentalke pasme ter jih je postavila v družbeni uzorni dvorec na Viči. — Živinorejcem, kateri so imeli iz državne podpore kupljene bike nad dve leti, izplačala je družba 190 gld. nagrad. — Premovanja goveje živine so bila, kakor je sklenil občni zbor, v Trnovem, v Žužembergu in v Moravčah.

V pospeševanje ovčarstva je družba, kakor prejšnja leta, tudi l. 1894. kupila ovnov bergamaške pasme ter jih je oddala posestnikom, ki se pečajo z ovčarstvom, za četrtno kupne cene. Preskrbela je 11 ovnov.

Tudi svinjerejo je družba pospeševala s tem, da je oddajala mrjasce plemenjake, in sicer velike bele angleške pasme (jorkširske); leta 1894. jih je po deželi razdelila 62 za polovico kupne cene. To leto je glavni odbor nadaljeval leta 1892. z deželno podporo

pričeto cepljenje proti prasičji rdečici. Če prav se je to izvršilo le v majhni meri, sponeslo se je popolnoma in upati je, da se bo kmalu povsod razširilo, temveč, ker je državna uprava za prihodnje leto o tem potrebno ukrenila, vsled česar se bo razbremenil družbeni proračun. — Vsled sklepa občnega zbora se je leta 1894. v Novem Mestu priredilo premovanje prasičev. Razstavo je prav spretno izvršila novomeška podružnica.

Da bi pospeševala čebelarstvo, prevzela je družba v založbo rokopis o čebelarstvu, kterege je nagradil deželni odbor. Rokopis je družba proti koncu leta 1894. dala v tisek, in leta 1895. bo izšla knjiga s podobami.

Tudi glede razširjanja kmetijskih strojev je glavni odbor uspešno deloval vsled deželne podpore. V ta namen je dal več podružnicam podpore za nakup dobrih kmetijskih strojev v skupno porabo. Nakupilo se je več škropilnic zoper peronosporo, trijerjev, travniških bran, sesalk za gnojnico, moštna stiskalnica na vozu i. t. d.

Kolikor je glavni odbor vzmogel, podpiral tudi kmetijski pouk; vzdrževal je deloma podkovsko šolo, izdajal kmetijske poučne spise, izprosil državno podporo za nemška kmetijska predavanja po kočevskem okrajnem glavarstvu, priredil v Ljubljani kmetijski nadaljevalni tečaj za ljudske učitelje, v družbenem ribarskem zavodu na Studencu pa poučni tečaj za ribiče, in končno je tudi poslal nekaj mladeničev v sirarski tečaj v Šmihel na Tirolsko, da so se izurili v sirarstvu.

Konjerejski odsek kmetijske družbe je pospeševal vse konjerejske reči v naši deželi.

Oposredovanje pri razvrstitvi plemenih žrebcev v zasebno oskrbo posestnikom v okoliši težkega plemena (na Gorenjskem) ter pri prebiranju za plemesne nesposobnih državnih žrebcev. Ob licencevanju žrebcev sta odsek zastopala dva člana, takisto pri državnem premovanju konj.

Odsek je leta 1889. začete dirke nadaljeval tudi to leto ter je z državno in deželno podporo priredil šesto dirko v Št. Jarneju.

Vsled odsekovega prizadevanja se je l. 1894. priredil tudi semenj za nakupovanje konj za c. in k. vojno, in sicer v Št. Jarneju.

Odsek je tudi sklenil povzdigniti rejo težkih konj v kranjskem in kamniškem okraju ter v ljubljanski okolici. V to svrho sta mu deželni odbor in kranjska hranilnica naklonila podpore, iz katerih je l. 1894. kupil več dobrih žrebcev ter jih je prodal konjerejem omenjenih okrajev na javni dražbi. Izklicna cena je bila polovica kupne cene.

Novo podvzetje odsekovo v prosep konjereje je ustanovitev tekališča za žrebete v Št. Jarneju, katero se je vsled podpor vlade, dežele in kranjske hranilnice odprlo uže leta 1894.

Glavno delo ribarskega samostojnega odsekovo leta 1894. je bilo vodstvo ribjega vališča in vzgojevališča na deželnem posestvu na Studencu pri Ljubljani.

Valitev iker zimskih drstnic se je vršila povsem redno in srečno, ne tako povoljno pomladanskih, t. j. šarenih postrvij. Ko je namreč cvetni teden Ljubljana visoko narastla in je bil ves nižji svet v zavodu preplavljen, zaprli so nepoklicanci glavni odtok iz velikega ribnika, iz katerega teče voda skozi cedilo v vališče vsled tega se je voda preveč vzdignila, pritekla je neizčiščena v vališče ter je vničila nad polovico iker. Navzlic temu ima ribarski zavod še dosti zaroda. Po deželi se je oddalo 21.000 postrvskih iker in ribic — nekaj za plačilo, nekaj zastonj — izven dežele pa se je prodalo 24.000 iker in ribic. Prodalo se je tudi nekaj eno letnih postrvij, 100 dveletnih šarenk pa se je menjalo za 500 majhnih krapov, da bodo po ribnikih pojedali okrak, kadar ne koliko odrastejo. — Ker ni misliti, da bi bilo v kratkem mogoče za domače vode spečati večjo množino iker in zaroda, sprejel je odsek večjo naročbo iker izven Kranjske za prihodno valilno dobo.

V ribogojnem zavodu se tudi poskušajo razna krmska nadomestila (surogati), t. j. tvarine za ribjo pičo, ktera bi glede uspeha in troškov najbolj ugajala.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Obnovljenje vinogradov. Okrajno glavarstvo v Krškem razglašča naslednji razglas: Vsled postave z dne 28. marca 1892. l. št. 61, drž. zak. se dovoljuje tistim posestnikom katerih vinogradi so uničeni od trtne uši in kateri so zaradi trtne uši v začasni stiski, za obnovevinogradov z ameriškimi trtami neobresten predjem v denarjih iz državnega in deželnega zaklada. To se daje s tem pristavkom na znanje, da se morajo dotične prošnje, katere so s prilogami vred ne-kolekovane najdalje do 15. sept. 1895. l. pri c. kr. okrajnem glavarstvu vložiti, ker se na vse po temu obroku vložene prošnje za delavno dobo l. 1896. ne bi moglo ozirati. Proš-njam je treba priložiti: 1.) posestni list; 2.) zemljeknjižni iz-pisek; 3.) načrt, kako se bode vršilo delo in predarek troškov. Obrazci za prošnje in za gori omenjeni načrt se dobijo brezplačno pri c. kr. okraj. glavarstvu.

Poučni in zabavni del.

Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

X.

(Dalje.)

Prijatelji vseh mogočih telesnih vaj snujejo razne borilne in tekmovalne klube, katerih je celo legijo. Taki klubi prirejajo razna tekmovanja, tako imajo tekmovanja pešhodcev, tekačev in skakačev na visokost in širokost itd. Napravljajo se natančni zapisniki o tacihih tekmo-

njih; vsaka vrsta telesnega vežbanja ima svoja pravila, svoje pogoje tekmovanja in svoj championship ali prvenstvo, v vsaki se ceni jako visoko. Biciklisti, plavači in streljci imajo zopet posebne klube in vsak klub priredi tekmovanja v svoji stroki in vse vzbujajo ravno tako naudušenost, kakor sem višje omenil, pri vseh se kažejo isti pojavi in zlasti pri vseh se stavi. V Novem Jorku je posebno društvo skakačev z mostov, ki ima kacic sto članov. Znameniti viseči most East River, ki veže Novi Jork z Brooklinom in most čez nijagarski prepad posebno privabljata te skakače. Neki predrznež Stiv Brodi je že večkrat skočil z visocega mostu in to vselej srečno in sedaj velja za prvega tacega skača v Zjedinjenih državah.

Nenavadna premakljivost ameriškega naroda in strast do premene bivališča, o kateri sem že govoril v poglavji o železnicah tudi jako pospešuje duh enakosti in pa enakomerni duševni razvoj. Na deset tisoče ljudij, največ rokodelcev se vedno premiče po vseh Zjedinjenih državah in se na potu vsled svoje zgovornosti ali pa na njih novih mestih seznanijo z novimi ljudmi, novimi idejami in dobé nove vtise, kar jako pripomore k razširjenju znanja v deželi. Večkrat sem se moral čuditi raznovrstnemu znanju svojih delavcev, naj so že bivali kjer koli, delali kar koli in bili v kakoršnem koli položaji, podobno je bilo, da je ni stvari na svetu, o čemur bi ne bili slišali ali česar bi ne bili videli. Pri meni je vedno delalo nekaj Nemcev in Angležev, in so vsi bili mojstri v svojem delu in po čistosti in natančnosti celo prekosili Američane, a v vseh drugih ozirih bili so za njimi, vsak je bil nekako okorn, skrajno konservativen v načinih dela, in vselej so bili čez mero specijalni. Če je kdo znal kako gotovo delo, kako posebnost, se potem za drugo ni brigal, v največ slučajih tudi niso napredovali, ker je znal kdo, ko se je izučil, to in nič več je znal, ko je umrl. Nikdar se niso naravnost zanimali za javne zadeve; žive zase, in v tem tiči tajnost vspehov demokratov v nekaterih državah.

Delavci ameriški pa sami dovolj store za razširjenje znanja in duševnega obzorja. Prvi poskus organizacije dela je bil štrajk mornarjev v Novem Jorku 1803. leta. S tega časa so se vedno združevali delavci raznih strok. Sprva so različna društva delala samo za se, a že 1866. l. se je sešel prvi shod zastopnikov delavcev v Baltimoru in od tega časa se je ta organizacija vedno bolj popolnjevala. L 1869. se je osnovalo veliko društvo „vitezov dela“ (Knights of labor), ki ima sedaj že nad 200.000 članov, a 1886. se je osnovala zveza ameriških delavcev, ki ima 74 posamičnih društev s 675.117 člani. Ti dve organizaciji predstavljata sedanjo organizacijo dela v Ameriko. Njiju vpliv na notranje življenje dežele se vedno bolj kaže. Dosedaj se v politiko ne mešata, a ne bode dolgo, pa se zapleteta v politiko in že sedaj politične stranke koketujejo z njimi, če tudi se na javnih shodih jako previdno izražajo, a skrivaj se pa že razgovarjajo z vodjami delavskega gibanja. T. V. Pawderly, „veliki delavec“ ali predsednik vitezov dela in S. Gompers pred-

Kmetijstvo.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Dalje.)

K poročilu o vinogradarstvu se oglasi g. dr. Romih. Pravi, da se daje za novo nasajene večje vinograde premalo brezobrestnega posojila in predlaga: 1.) Naj bi se določilo, koliko podpore, oziroma posojila se dovoljuje za 1 m². 2.) Glavni odbor naj izposluje, da bi se posojilo takoj izplačalo, ko se prošnja vloži. Vsprejeto.

G. odbornik Lenarčič poroča o družbenem računu za l. 1894. Vseh prejemkov je imela družba 67.975 gld. 44 kr., vseh stroškov pa 65.655 gld. 76 kr., torej je ostalo v blagajni koncem l. 1894. še 2319 gld. 68 kr. Te svote so tako visoke zlasti radi tega, ker naročuje družba za svoje ude razna semena in modro galico. Samo za te stvari je izdala 26.731 gld. 93 kr. Društveno imetje znaša 38.708 gld. 5 kr. L. 1894. se je pomnožilo samo za 14 gld. 54 kr.

Račun se brez ugovora odobri.

Na četrtem mestu vzporeda je bila volitev družbenega predsednika. Oddanih je bilo 81 glasov. Dosedanji predsednik gosp. Ivan Murnik je dobil 67 glasov, Franc Povše 7, Seunig 1 glas. 6 listkov je bilo praznih.

Ivan Murnik sprejme izvolitev, se zahvali za zaupanje vsem, ki so ga volili v tolažbo tistih, kateri so si želeli družega predsednika in v tolažbo onih, kateri mislijo, da ni nihče sposoben za predsednika, izjavi, da si bode prizadeval storiti, kar bode le v njegovi moči, v prosoh kmetijstva.

Sledeča točka vzporeda je bila volitev treh odborikov v glavni odbor namesto po družbenih pravilih izstopivših gospodov barona H. Lazarinija, Vinka Ogorelca in Frančiška Povšeta. Oddalo se je 79 glasovnic. Frančišek Povše je dobil 71 glasov, baron Lazarini 57 glasov, Rohrman 51, Vinko Ogorelec 30, grof Barbo 12, Arko 2 — praznih listkov je bilo oddanih 8.

Predlogi posameznih podružnic.

Novomeška podružnica predlaga: Na Dolenjskem naj se napravijo tri pepinjere za vzrejo mladih bikov in sicer v hlevih barona Berga v Mokronogu za murbodensko pleme, v hlevu deželne kmetijske šole za švicko pleme in v hlevu dr. Goriana v Ruprčvrhu za oberintalsko pleme. Kmetijska družba naj bi za pleme sposobne bike kupovala od teh posestnikov ter jih za polovico cene odajala po Dolenjskem.

Zastopnik novomeške podružnice Rohrman razlaga, kako da so ravno ta plemena za Dolenjsko primerna. Zlasti bode ugajala murbodenska goved, ki je sivkaste ali pšenične barve in je torej sedaj po Dolenjskem razširjeni živini najbolj podobna.

Dr. Romih želi, da bi kmetovalci, ki izrežajo bike, dobivali primerne negrade.

Tajnik Pirc izjavi, da je nemogoče, da bi se biki samo doma kupovali, ker jih ni dovolj, tudi jih ne morejo na omenjenih treh posestvih izrediti, (kolikor se jih potrebuje za Dolenjsko. Treba bode na vsak način bike še dobivati od drugod. Glavni odbor pa hoče pred vsem kupiti doma izrejene bike, ako bodo lepi, druge pa kakor sedaj v tujini kupovati. Proti predlogu dr. Romiha je glavni odbor, ker nima dovolj sredstev, da bi dajal denarne podpore kmetovalcem, ki bi redili bike. Od ministertva dobi kmetijska družba na leto 2700 gld. podpore za živinorejo. To podporo mora porabiti za nakup bikov, torej ne ostane nič za druge potrebe.

Predlog novomeške podružnice s pristavkom tajnika Pirca je bil vsprejet.

Podružnica poljanska dolina predlaga: V komisijo za licenciranje bikov naj bi se jemali domači živinorejci. Zastopnik podružnice podpira ta predlog in navaja, kako so v nekem kraju potrdili bika, ki je bil bolj teletu podoben in to radi tega, ker ni bilo licenciranje zadostno razglašeno, zato je tudi živinorejci niso pripeljali svojih bikov. Ako bi komisija obstala iz domačinov, bi se kaj takega ne zgodilo.

Tajnik Pirc pojasni, da je že glavni odbor kmetijske družbe nasvetoval nekatere premembe glede licenciranja bikov. Po teh nasvetih naj bi bil okrajni živinozdravnik vselej predsednik komisije, v katero bi se privzemala vedno dva živinorejca iz dotičnega sodnijskega okraja. Nasvet glavnega odbora obvelja. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Kako letina obeča. V Angliji bode letina precej dobra, v južnem delu Anglije je preveč suho. Oves in ječmen pa sta bila v nekaterih krajih popolnoma uničena. Pšenica tudi ni tako lepa kakor se je od začetka pričakovalo. Iz Francoske se poroča, da bode žetev tako slaba, da žita ne bode zadosti za domačo potrebo. Ovsu bode tudi jako malo. V Nemčiji bode letina srednja. Maja meseca je prav dobro kazalo, toda mesec junij je bil jako suh in to je žitu mnogo škodovalo. V Avstriji bode žetev precej dobra, zato ker je bilo vreme meseca junija jako ugodno. Pšenice ne bode toliko kakor lansko leto. Isto se poroča s Ogerskega. V Rusiji pa letina jako dobro kaže. Posebno bogato žetev bodo imeli v južnih delih Rusije. Letina bode letos bogatejša kakor prejšnja leta, posebno rži in pšenice se bode veliko našlo. V Španiji so nalivi veliko škode naredili, toda žetev bode še precej dobra. V Algiru v Afriki je žetev že končana. Pšenice so pridelali blizu 40 milijonov mernikov. V Združenih državah so pričakovali jako veliko sadja, toda jabolka niso tako polna kakor je v začetku kazalo. Velika suša je sadju veliko škodovala, posebno po državah New England States, Pennsylvanija, Michigan, Wisconsin, Minnesota in Missouri. Grozdju je zgodnji mrzav veliko škodoval.

Pokladanja krompirjevine (krompirjevega zelišča). V mnogih krajih dajo krompirjevinu živini. Pri tem je pa vse tako treba velike previdnosti. Živina večkrat zboli, ako se jej daje preveč krompirjevine.

Spinača se ne sme prepozno sejati, ker pozno sejana po zimi rajše smrzne, nego zgodnja. Seje naj se v mrzlejših krajih v sredi avgusta, v gorkejših v septembru.

Obrtnijske raznoterosti.

Južnoštajerska hranilnica v Celji imela je v letošnjem prvem polletju 319.374 gld. 53 kr. prejemkov, izlatkov pa 312.371 gld. 3 kr.; vkupnega denarnega prometa je bilo 631.745 gld. 56 kr. Ako pomislimo, da se približno jednako razvija tudi tamošnja slovenska posojilnica, potem že lahko sodimo po teh številkah, na čegavih tleh stoji Celje! O da, številke govore glasno in jasno, zakaj so celjski nemškutarji postali toli nervozni.

Električne železnice v Evropi. Tekom minolega leta naraslo je število električnih železnic v Evropi od 43 na 70 in dolgot teh prog od 305 na 700 kilometrov. Od teh spada 366 kilometrov na Nemčijo, 96.26 na Francosko, 68.80 na Angleško, 44.90 na Avstrijo, 37.40 na Švico, 21.70 na Belgijo, 18.85 na Italijo, 14 na Španjsko, 10 na Rusijo, 10 na Srbijo, 6.50 na Švedsko in Norveško in 5.49 na Rumunsko.

Kmetijstvo.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Dalje.)

Podružnica Lesce predlaga: Kmetijska družba naj zopet daje za tukajšnji okraj bike belanske pasme na dražbo.

Učitelj Pogačnik ugovarja temu predlogu: Gorenjci imajo že tako lepo živino. Kmetijska družba naj se ozira v prvi vrsti na Dolenjsko in Notranjsko, ki ste gospodarsko slabejši in še le potem na Gorenjsko.

Tajnik Pirc pripoznava, da ima leška občina najlepšo živino, toda ravno ta prošnja podružnice Lesce kaže, da so občani umni živinorejci. V teku mnogih let, odkar niso dobili nobenega bika od drugod, se je goved nekoliko poslabšala in potrebna je zopet čiste krvi, da se povzdigne živinoreja na prejšnjo stopnjo. Nasproti gosp. Pogačniku izjavi, da glavni odbor nikakor ne daje prednosti Gorenjcem. Odkar je začela kmetijska družba kupovati bike in jih oddajati kmetovalcem, to je od l. 1868, je oddala 648 bikov. Od l. 1868. do 1872. jih je delila zastonj. Takrat jih je razdelila v jednaki meri na Gorenjsko, kakor na Dolenjsko in Notranjsko. Od l. 1872. do 1890. jih je dajala družba kmetovalcem po dražbi. V tej dobi je res prišlo največ bikov na Gorenjsko in to radi tega, ker so se Gorenjci najbolj zanje potegovali. Prišli so Gorenjci celo v Trebnje na dražbo. Pri dražbi se je pa zamoglo ozirati samo na tistega, kateri je ponudil najvišjo svoto. Dolenjci so se prav malo potrudili, da bi dobili bike plemenjake. Ko je imela biti pred nekaterimi leti dražba bikov v Novem mestu, dobil je glavni odbor jeden dan pred dražbo telegram, da ni upanja, da bi se v Novem mestu oddali biki.

Predlog podružnice Lesce se potem vspejme.

Podružnica planinska predlaga, da bi kmetijska družba kupovala tudi telice ter jih oddajala živinorejcem proti polovični ceni.

Tajnik Pirc izjavi, da družba nima potrebnih sredstev, da bi kupovala tudi telice. Zboljšanje živinoreje se

poprej doseže z dobrimi biki, ki lahko otolete na leto 80—100 krav, kakor s kravami, ki k večjemu po osem telet narode. Predlog naj se torej odkloni. Obvelja.

Podružnica Bohinjska Bistrica predlaga: Živinozdravnik naj bi prihajal iz Radovljice redno vsak mesec jedenkrat v Bohinj. Zastopnik podružnice, župnik Ažman, zagovarja ta predlog z ozirom na število živine v Bohinjski dolini in z ozirom na oddaljenost Bohinja od Radovljice.

Učitelj Pogačnik želi, da bi se živinozdravnik nastanil v kraji, kjer je središče živinoreje.

Zastopnik poljanske doline želi, da bi tudi v Poljane prihajal živinozdravnik iz Kranja vsaki mesec jedenkrat.

Tajnik Pirc ugovarja nasvetu Pogačnikovemu. Okrajni živinozdravnik ima s sanitarnimi razmerami toliko opravila, da mora biti na sedeži okrajnega glavarstva. Ako hoče ljudem ustreči, mora dostikrat hoditi zdraviti živino izvan uradnih ur. Večje občine naj bi si skušale dobiti lastnega živinozdravnika zlasti, ker je deželni zbor dovolil znatne podpore tistim živinozdravnikom, ki bi se nastanili izven sedeža okrajnih glavarstev. Sicer pa priporoča, predlog podružnice bohinjsko-bistriške.

Se vsprejme.

Podružnica črnomaljska predlaga: L. 1895. naj se priredi premovanje govedi v Črnomlji.

Poročevalec tajnik Pirc stavi nasvet: Pri razdelitvi krajev za premovanje naj se ozira glavni odbor na željo črnomaljske podružnice. Se sprejme.

Podružnica novomeška predlaga: Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe naj se ozira pri razdelitvi plemenskih ovnov na Dolenjsko. Se sprejme.

Podružnica Lesce predlaga, naj bi kmetijska družba zopet začela vpeljavati ovne ukviškega plemena, ker taki v Lescah najbolj ugajajo.

Tajnik Pirc nima nič proti temu predlogu, reče le, da pravega razloga nimajo Leščani proti bergamaškemu ovnom, s katerimi se povsod jako pohvalijo. Leščanom menda samo radi tega ne ugaja bergamaško pleme, ker nima onega črnega kroga okrog očij, kakor ukviško pleme. Predlog podružnice Lesce je bil vsprejet.

Novomeška podružnica predlaga: Kmetijska družba naj kupi pet berkširskih čistokrvnih mrjaščekov in naj jih brezplačno odda v šentjarnejsko okolico za poskušnjo in sicer takim gospodarjem, ki so vneti za umno prasičjo rejo. Predlog utemeljuje predsednik novomeške podružnice Rohrman. Jorkširci so za Kranjsko premehki in tudi malovredni za pašo. Mladiči pogostokrat bolehajo. Berkširsko pleme je sicer tudi na Angleškem doma, toda iz bolj mrzlih krajev. Berkširsko pleme je utrjeno, se lahko pase. Praseta se hitro razvijajo. Na Angleškem to pleme vedno bolj spodriva jorkširce. Tudi na Štajerskem so jih že vpeljali ter se prav pohvalijo ž njimi. Naj bi se torej tudi pri nas poskušalo s tem plemenom.

Grof Barbo ni sicer proti berkširskemu plemenu, vendar mora zagovarjati jorkširsko pleme, katero redi že

mного let. Skušnja ga uči, da to pleme ni mehkužno. Tudi na prostem prav dobro vspeva. Najboljše priporočilo za to pleme je pa to, da ljudje silno radi kupujejo prešičke tega plemena. Ko bi tudi imel 200 prešičkov, bi jih lahko oddal.

Poročevalec tajnik Pirc se strinja z grofom Barbom. Jorkširci so dobri in jako priljubljeni. Berkširci se nikjer ne hvalijo, ker ostanejo majhni. Kmetovalec gleda le na to, koliko da prasič tehta, kedar ga proda. Kaj bi mu pomagalo še tako izvrstno pleme, ki bi pa majhno ostalo? Glavni odbor ne more predlagati, da bi se 5 merjaščkov zastonj razdelilo. Pač pa je za to, da jih družba kupi in da za polovično ceno. Glede prešičke reje se Dolenjci ne morejo pritoževati, da jih kmetijska družba prezira. Od podpore za prešičjo rejo pride $\frac{9}{10}$ na Dolenjsko.

Rohrman poudarja, da bi to ne bila nikaka podpora kmetovalcem, ako bi se 5 merjaščkov zastonj razdelilo, ampak le nekaka poskušnja kmetijske družbe. Glavni odbor mora še hvaležen biti, ako se dobe kmetovalci, ki bi jih hoteli prevzeti. — Sprejme se predlog odbora, da družba kupi 5 merjaščkov berkširskega plemena in jih odda kmetovalcem v šentjarnejski okolici za polovično ceno.

Podružnica novomeška predlaga: Po dolenjskih občinah naj bi bilo potno predavanje o obdelovanji in gnojenji travnikov in o pridelovanji krme po njivah. Se sprejme.

Podružnica črnomaljska predlaga: Glavni odbor naj deluje na to, da bodo dobivali vinščaki ameriške trte po nizki ceni ali pa celo zastonj. Obvelja. Podružnica črnomaljska predlaga: Da se bodo povsod novi vinogradi umno napravljali, naj se nastavijo okrajni nadzorniki, ki bodo nadzorovali zasajenje vinogradov.

Novomeška podružnica predlaga: Glavni odbor naj se obrne s prošnjo na vlado, da bi se zljajšala oddaja živalske soli. Obvelja. (Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Škodljivost trganja pesnega zeljišča. V nekaterih krajih imajo navado, da potrgajo pesne zelišče do polovice, predno da jo spravljajo. Nekateri ljudje celo mislijo, da potem pesa hitreje raste. Novejše skušnje so pa pokazale, da temu ni tako. Pridela se za tretjino manj pese in taka pesa ima veliko manj redilnih snovij. Če se pesi trga perje, je pri pesi mnogo več škode, nego perje izda za krmo.

Da semenski krompir ne gnije. Da krompir, katerega mislimo saditi, ne zmrzne in ne gnije, krompir jeseni, ko se spravlja, na tenko nasuje na kak solnčen kraj, in večkrat premeša, ter tako dolgo pusti, da postane zelen. Krompir se potem dene v klet. Po zimi mu potem ne škoduje mraz in gnijloba se ga ne prime. Tak krompir tudi prezgodaj ne poganja kali, a ko se usadi, pa hitro kali in navadno dobro raste.

Trgovina z jabolki. Štajerska kmetijska družba je v interesu trgovine z jabolki pozvala svoje podružnice, naj jej naznanijo, koliko jabelk se upa v njih okoliši pridelati in pozneje, koliko se jih je v resnici pridelalo.

Poučni in zabavni del.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Kranji.

Pravi naroden praznik je bil dan, ko je zborovala velepomembna družba sv. Cirila in Metoda. Leta si je bila izbrala za svoje zborovanje starodavno gorenjsko mesto Kranj. Zaradi neugodnega vremena minoli četrtek se zborovanja ni udeležilo toliko občinstva, kakor druga leta, in kakor je bilo pričakovati, ker letos praznuje ta družba svojo desetletnico.

Ko se je približal ljubljanski vlak Kranju, pokali so topiči in na kolodvoru je godba zasvirala našo narodno himno in iz grl je zaorilo sto in sto krepkih: „Živeli“! „Dobro došli“!

Na kolodvoru so bila zbrana narodna društva kranjska z dvema zastavama, gasilci v uniformi, lepo oblečene gospodične in brez števila ljudstva. Skupščinarje je pozdravil tovarnar g. Vinko Majdič v imenu moške podružnice. Poudarjal je velik pomen družbe in zaklical zborovalcem dobro došli. Gospodična Mici Šavnikova je naglašala, da je pripeljala v Kranj skupščinarje plemenita skrb za najvzvišenejše svetinje slovenskega naroda, ki so v mnogih krajih v nevarnosti. Nobena pot Vam ni bila predolga, nobena pretežavna, da ne bi bili iz vseh krajev, kjer se glasi beseda naša, kot verni sinovi zemlja slovenskih, prihiteli tu sem, v ljubljeno naš Kranj, ki Vas bo z navdušenjem in ljubeznijo vzprejel kot drage, jednakočuteče rojake svoje. Težavno, trudapolno je delo Vaše, mnogo požrtvovalnosti zahteva od Vas visoki poklic družbe sv. Cirila in Metoda. In vendar, Vi se ne stržite in stojite v boji za sveto stvar kot stoletna siva skala, ob kateri se razpeni besneči val razburjenih voda. Bog Vam daj še v časih bodočih one jeklene, neupogne moči, ki Vas je dičila do danes. A v malenkostno podporo naj Vam bo skromno, a tem iskreneje zagotovilo moje, da je, kakor povsod, tako tudi ženstvo kranjskega mesta pripravljeno, podpirati Vas po svojih močeh. Vi pa, prečastiti gospod predsednik, dovolite mi, da Vam v znak hvalečnosti in udanosti naše poklonim ta šopek.

Notar g. Viktor Globočnik je pozdravil došle skupščinarje v imenu kranjskih narodnjakov. Vsak kdor opazuje naše narodno gibanje, mora biti prepričan, kako prepotrebna da je družba sv. Cirila in Metoda našemu narodu. Družba si je postavila namen, izobraževati našo mladino na podlagi maternega jezika. Kjer ni tacihi zavodov, da bi se mogla mladina v takem duhu izobraževati, snuje jih naša družba, da je ne dobe tujci v svoje zavode in odtujijo našemu narodu. Naglašal je kako vestno izpolnuje družba svoje namene. Zatorej dobro došla družba sv. Cirila in Metoda, Bog blagoslovi nje delovanje.

Družbin predsednik g. Tomo Zupan se je zahvalil s primernimi besedami za vsprejem. Na to se je vršil

Tiskarski firneži se navadno niti ne prodajajo, temveč tovarne navadno pridelajo precej v tiskarsko črnilo. Saje za tiskarsko črnilo se pridobivajo v posebnih aparatih. Za tiskarske barve se pa rabijo razne rudniške lakne barve. Te barve se pa morajo ravno tako skrbno streti s firneži, kakor smo rekli o sajah, da se jednako-merno pomešajo.

Obrtnijske raznoterosti.

Poraba vodnega stekla za pranje platna. Pri pranju se večkrat pripeti, da ostanejo rumene lise. Krivo temu je to, da se pri kuhanji vode v lugu usede ogljikovokislo apno, ki je v njej. Če se v tako vodo dene kalcinirane sode, kateri je primešanega 10 do 20 % vodnega stekla, se izločijo pri kuhanji apnene spojine v podobi prahu, ki se rade odločijo.

Črni kit za les in porcelan se napravi, ako se vodno steklo s kreda in fino sprasenim žveplenim antimonom zmeša, tako dobimo zmes zaželenene barve. Ta kit se da tudi polirati.

Srebro se čisti s smesjo iz 70 g plovne krede, 30 g salmijakovca, 45 g špirita in toliko vode, da je vsega 200 g. Za čistenje zlata rabi se ravno taka zmes, samo da se vzame le polovico vode.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Konec.)

Podružnica col-podgrajska predlaga: Glavni odbor naj se obrne s prošnjo na državni zbor, da bi se nova davčna postava ugodno za kmetovalce uravnala.

Tajnik Pirc ob kratkem pojasni davčno predlogo. Dohodarinski davek ne bode zadeval navadnih kmetovalcev, ker ga bodo plačevali še-le tisti, ki bodo imeli 300 gld. čistega katastralnega dohodka. Občni zbor naj toraj preide ob tem predlogu na dnevni red. Obvelja.

Col-podkrajaska podružnica nasvetuje: Kmetijska družba naj deluje na to, da se vrši razdelitev skupnih zemljišč cenejše. Se preide po predlogu tajnika Pirca na dnevni red.

Podružnica Kovor predlaga: Pri inseratih v Kmetovalci pod rubriko: Mala naznanila naj bi se dostavila vselej tudi cena.

Tajnik Pirc izjavi, da se bode ta želja naznanila v Kmetovalci, siliti pa uredništva Kmetovalca noben ne more, da bi ceno svojim ponudbam naznanilo. Uravnala jo bodeta že med seboj prodajalec in kupovalec.

Podružnica mokronoška želi postavnih polajšav glede stavbinskih obrtov na deželi, da se ne bode od njih toliko zahtevalo, kolikor od mestnih obrtnikov. Obvelja.

Podružnici poljanska dolina in Mošnje želita, da bi se lovski zakon tako spremenil, da bi smel vsakdo zajca streljati in da bi se škoda pravičnejše cenila.

Tajnik Pirc predlaga, da bi se prešlo s tem nasvetom na dnevni red, ker je ravnokar deželni zbor sklenil nov lovski zakon, kateri bode vsaj za nekaj let gotovo zakon ostal. Novi zakon sicer ni posebno ugoden kmetovalcem, vendar je vsaj nekoliko boljši od prejšnjega.

Dr. Romih povdarja, koliko škode da dela divjačina po novih vinogradih, naj bi se toraj zlasti zajec preganjal brez usmiljenja. Da bodo sadjerejci in vinorejci poznali novi zakom, naj bi ga „Kmetovalec“ ponatisnil.

Vikar Hladnik izjavi, da se je na tem mestu že večkrat govorilo o potrebi premembe lovskega zakona. Pri zadnjem zasedanji so sicer deželni poslanci sklenili nov lovski zakon, ki so pa premalo ozira na želje in potrebe kmetovalca in vendar je stan kmetovalcev temelj države. Želje in zahteve kmetovalcev imenoval je nek deželni poslanec malenkostne. Kmetovalci morajo protestirati proti takemu preziranju svojih želj in potreb. Hvalo pa naj izrečejo onim poslancem, ki so se za koristi kmetovalca zlasti sadjerejca neustrašeno potegovali. Predlaga toraj, občni zbor naj izreče obžalovanje radi novega lovskega zakona.

Kmet Zupan povdarja, da je na Krasu, kjer so po zimi veliki zametje, brezvspešno vsako zavarovanje. Podružnica šenpeterska je hotela napraviti drevesnico, toda, ker ni upala drevesnice zavarovati pred divjačino, katera povsod mrgoli, je morala lepo misel žalibože opustiti.

Predsednik Murnik je izjavil, da Hladnikovega predloga ne more dati na glasovanje, ker bi bila huda in in deloma tudi krivična obsodba poslancev, kajti novi lovski zakon je kmetovalcem vendar le ugodnejši, nego stari.

Vikar Hladnik na to svoj predlog prenaredi v tem smislu, da naj odbor izreče, da novo sklenjeni lovski zakon ne more ugodno uplivati na umno kmetovanje, sadjarstvo in vinarstvo. Ta prelog utemeljen v § 2. družbenih pravil je bil potem sprejet.

K zadnji točki: „Nasveti in prosti govori družabnikov“ bere tajnik Pirc nasvet župnika Brulca, naj bi glavni odbor deloval na to, da bi se rezarstvo postavno uredilo.

Utemeljeva je svoj nasvet pojasnuje župnik Brulec v svojem pismu, doposlanem glavnemu odboru, koliko škode da naredo razni rezači, ker svojega posla ne umejo. V vsakem sodnijskem okraju naj bi bil koncesijoniran rezar. Predlog je bil sprejet.

Inženir Póur je izročil glavnemu odboru predlog: Občni zbor naj se izreče za to, da se takoj napravi v Ljubljani kmetijsko kemično poskuševališča na državne stroške.

Ta predlog inženier Póur obširno utemeljuje, doka-zujoč, kolike važnosti da bilo tako poskuševališče za spoznanje kaljivosti semenja, za določitev, katera rastlina za to ali ono zemljo posebno ugaja, za spoznanje vrednosti umetnih gnojil itd. Takih poskuševališč je na

Avstrijskem že 14 — jedno najnovejših je v Spletu v Dalmaciji. Vsaj tako, kakor je v Spletu, naj bi država oskbela tudi Ljubljani.

Vikar Hladnik pozdravlja ta predlog, saj je kemija veda, na kateri sloni umno kmetovanje in za praktično uporabo kemijskih nauk je treba tacega poskuševališča.

Ko še tajnik Pirc predlog toplo priporoča, se vsprejme jednoglasno.

Predsednik Murnik se zahvali zborovalcem za obilno vdeležbo, izraža željo, da bi posvetovanje rodilo obilo sadu in sklence občni zbor ob $\frac{3}{4}$ 1. uri.

Kmetijske raznoterosti.

Driska. Pri konjih se doseže zmerna driska, ako se jim daje sena in po 500 gramov glavberjeve soli na dan v pitni vodi. Če pa konji tako nečejo zavžiti glavberjeve soli, se posuje 250 gramov glavberjeve soli na krmo in to čez 12 dni zopet ponavlja. Raztoplino dajati notri konjem je nevarno. Pri tem se pa mora skrbeti, da imajo konji dovolj piti.

Zemlja za rž. Mnogi imajo napačno misel, da rž vspeva le na peščenih tleh, ker jo na tako zemljo največkrat sejejo. Temu pa nikakor ni tako. Še več rži se pridela na lahkejši glinasti zemlji. Pač pa je res, da rž vspeva na peščeni zemlji bolje, kakor bi vspevala druga žita. Da rž vspeva, zemlja ne sme preveč zadržavati vode.

Spuščanje kokošij na polje. V Franciji pa tudi v nekaterih krajih v Nemčiji spuščajo kokoši ob gotovih časih na polje. Zato imajo posebne vozove, da vozijo kokoši na polje. Kokoši na polji pobirajo razne žuželke in tako mnogo koristijo, ob enem se same odebele. Meso kokoši, ki se pasejo po polju ima ugodnejši okus, nego bi se zredile samo na dvorišči.

Poučni in zabavni del.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Kranji.

(Konec.)

Družba ima povsod mnogo dobrotnikov, ker pa Kranjci vsled potresa ne morejo letos toliko darovati, kakor druga leta, naj bi se rojaki iz drugih krajev zavzeli toliko bolj za družbo.

Poročevalec je potem omenjal, kolika podpora družbi je slovensko časopisje; spominjal se je daril, dobljenih od posojilnic in hranilnic ter v minolem letu zamrlih društvenikov, ter končal:

Vodstvo je tega mnenja, da, če bo v drugem desetletji vladal tak duh jedinosti v družbi, kakor doslej, nerazrušljiva jedinstvo v vodstvu, jedinstvo v podružnicah, razdeljenih sicer po raznih naših deželah, a vendar težečih po istem smotru, jedinstvo v družbinah zavodih, potem bo ona dosegla lepe vspehe, kajti tak duh jedinosti je odsev onega duha svetih njenih zavetnikov, Cirila in Metoda, ki sta Slovane klicala k jedinosti vere in jezika. Ako nas vodi tak duh, potem se ne bojmo, razpršili bomo vse nakane, ki se snujejo ob periferiji našega

ozemlja zoper naš narod ter mu bomo priborili lepše dneve. Tajnikovo poročilo se je odobrilo.

Blagajnik g. A. Koblar je na to poročal o računskem sklepu. Družba je imela l. 1894. sledeče dohodke: Doneski podružnic 6335 gold. 86 kr. Pokroviteljine 1232 gold., 50 kr. Podpora sl. dežel. zbora kranjskega 1000 gold. Podpora sl. mesta ljubljanskega 500 gold. Darila in kronini darovi 1473. gold. 24. kr. Darovi 23 slovenskih posojilnic 660 gld. Kronin dar od „Slov. Naroda“ nabran 1861 gl. 70 kr. Volila (dr. Čuček 1100 gl. itd.) 1370 gld. 33 kr. Za prodane družbine knjige 62 gld. 2 kr. Za velikovško šolo 448 gld. 48 kr. Naznanila v „Vestniku“ 278 gld. 34 kr. Razni 44 gld. Prehajalni 114 gld. Obresti od naložene glavnice 559 gld. 95 kr. Skupaj 15.940 gld. 42 kr. — Troškov je družba imela: Za družbine šolske zavode v Trstu in okolici 6902 gld. 35 kr. Za družbine šolske zavode v Gorici in okolici 2910 gld. Za šolski vrtec v Celji 333 gld. 73 kr. Narodno šolstvo na Koroškem itd. 1043 gld. Podpore podružnicam 331 gld. Tisk 10.000 „Vestnika“ 888 gld. 31 kr. Vezanje in razpošiljanje družbin in drugih knjig 341 gld. 76 kr. Podpore dijaškim podpornim društvom 130 gld. Nagrade pisateljem 80 gld. Nakup molitvenih, učnih in zabavnih knjig 944 gld. 57 kr. Za velikovško šolo 75 gld. 81 kr. Tiskovine 58 gld. 91 kr. Tajništvo, glavna skupščina, poštne, časniki, pristojbine itd. 489 gld. 70 kr. Prehajalni 114. gld. Skupaj 14.643 gld. 14 kr. Prebitka je torej bilo 1297 gld. 28 kr. Saldo z dne 31 dec. 1894 znaša 17.529 gld. 41 kr. Iz blagajnikovega govora posnamemo nastopne prav umestne pripomnje: Mož, ki je pred 10. leti v sosednjem Naklem sprožil misel, da naj se ustanovi družba sv. Cirila in Metoda, se gotovo sam ni nadejal, da bode ista že v prvem desetletji imela tako krasne vspehe. Ako pomislimo, da je ubogi slovenski narod, ki ima le malo bogatinov-rodoljubov, a mnogo drugih potreb, samo za našo družbo v preteklem letu zopet položil na domovinski oltar 15.940 gl. 42 kr., se ta požrtvovalnost mora imenovati velika in častna. Ako pa vrh tega še pomislimo, da je naš trpinčeni narod z imenovano svoto prav za prav olajšal breme državi, katere dolžnost bi bila, vzdrževati vse zavode naše družbe, da to narod daje sam iz sebe, brez pomoči od zunaj, ne za kak sport, ne da bi delal krivice tujemu narodu, se ta požrtvovalnost mora imenovati vzvišeno-patrijotična in plemenita. Tak narod je vreden, da živi! Našel je potem govornik speče in prebudivše se podružnice in izrazil nadejo, da bodo tudi prve v tekočem letu, ko bodo videle velikanske družbine vspehe, zapisati se dale zopet v zlato knjigo delujočih. Mej dolgo vrsto naštetih podružnic ki so nabrale lani nad 100 gld., je bilo toliko ženskih, da je blagajnik moral dati venec prvenstva slovenskim damam, rekoč: Prav to je veselo za nas. Narod, ki ima probujeno, in za plemenite vzore vneto ženstvo, ne more izginiti, ampak procvita v duševnem in gmotnem oziru. Z veseljem se tedaj klanjamo vam, častite slovenske dame, hrabre sobojevnice